

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Poslušajte radio Ljubljana

KI ODDAJA ZA
ZAMEJSKE SLOVENCE

VSAKO NEDELJO

OB POL DVANAJSTI URI

LETNIK V

DUNAJ, V SOBOTO, 11. XI. 1950

ŠTEV. 85 (347)

Italijanska sodišča so se vključila v protislovensko gonjo

V protislovensko kampanjo italijanskih šovinistov so se zdaj vključila tudi italijanska sodišča, ki s popolnoma nezakonitim ravnanjem hočejo ustrahovati Slovence v Italiji. Ker beneški Slovenci — kakor tudi mi koroški Slovenci — nimajo svojih srednjih šol, na katerih bi poučevali v maternem jeziku otrok, so številni študentje iz Benečije šli na srednje šole v Gorico. To pa ne gre v glavo italijanskim šovinistom, ki bi hoteli potom italijanskih šol potujčiti slovensko mladino, in so pričeli s čudnimi zastraževalnimi metodami. Da bi temu dali tudi uraden izraz, so pritegnili sodišča, ki so kaj rade volje priskočila na pomoč.

Kakor poročajo iz Slovenske Benečije, so meseca oktobra dobili starši dijakov, ki obiskujejo slovensko srednjo šolo v Gorici, poziv, naj se javijo na orožniški postaji. Tam jim je brigadir sporočil, da se morajo zgledati na okrajnem sodišču v Tarčentu, povedal pa ni vzroka za to. Na okrajnem sodišču jih je sprejel službujoči uradnik in jih v prisotnosti brigadirja domače orožniške postaje začel pregovarjati in prepričevati, da slovenske šole v Gorici nimajo ničesar skupnega z italijanskimi šolami in da je pouk v njih povsem drugačen, kot pa si predstavljajo. V teh šolah se po njegovem zatrjevanju učijo samo propagande, ki ima za cilj priključitev te zemlje k Jugoslaviji. Nadalje je sodnik izjavil, da diplome, ki jih bodo prejeli dijaki na teh šolah, ne bodo veljavne v Italiji. Končno je še obljubil, da bodo poskrbeli za šolo v Tarčentu z brezplačnim internatom za njihove otroke. Ko so pa starši hoteli sodniku pojasniti dejansko stanje, jih je kratko malo odslovil.

Jasno je, da so s tem hoteli izrabiti v ljudstvu ukoreninjeno spoštovanje do zakona in njegovih pred-

stavnikov ter s pozivom pred sodišče zastrašiti starše, da bi vzeli svoje otroke iz tistih šol, ki tem krogom niso po volji, in jih zaenkrat še ne morejo zapreti. Že dejstvo samo, da hočejo preko sodnih oblasti preprečiti šolanje na državnih šolah s slovenskim učnim jezikom, je groba kršitev zakona, kar bi moralo v prvi vrsti in najbolje vedeti sodišče samo. Posebno značilne pa so sodnikove trditve o pravnem položaju slovenskih manjšinskih šol v Gorici, ko so pa te prav tako državne ustanove kot ostale italijanske šole in plačuje profesorje na njih rimska vlada ter tudi učni načrt na teh šolah, ka-

kor tudi knjige in vsa druga učila so odobreni od prosvetnega ministrstva v Rimu.

Zato pa je ta poizkus samo del splošne zastraževalne kampanje šovinističnih plasti v Italiji, ki bi na vsak način hotele potujčiti slovenski življenjski. Da se je temu pridružilo tudi sodišče, je samo ponoven dokaz, da vladni krogi še vedno nočejo prenehati s protislovensko politiko.

V zvezi s tem ravnanjem sodišča je objavila Demokratična fronta Slovencev v Italiji protestno izjavo, v kateri ostro obsoja nezakonito ravnanje sodišča v Tarčentu.

Jugoslavija predlagala sprejem 15 držav v Organizacijo združenih narodov

V ponedeljek je jugoslovanski zastopnik dr. Aleš Bebler prvič predsedoval seji Varnostnega sveta. Ob tej priložnosti je poudaril v svojem govoru, da zastopnik FLR Jugoslavije prvič v zgodovini Organizacije združenih narodov predseduje seji Varnostnega sveta, organa, ki na podlagi Chartre OZN nosi največjo odgovornost za ohranitev mednarodnega miru in varnosti. To za jugoslovanske narode in Organizacijo združenih narodov pomenljivo dejstvo je lep primer uporabe demokratičnih načel in suverene enakosti velikih in malih držav, kakor tudi manifestacija pravičnega pojmovanja, da tudi male države nosijo svoj del odgovornosti za ohranitev mednarodnega miru in varnosti. Bebler je izjavil, da bo kot zastopnik Jugoslavije, katera je najgloblje udana stvari miru, in kot predsednik Varnostnega sveta porabil vse svoje sile, da bo Varnostni svet v bodoče dosegel uspeh v vprašanjih, ki jih bo obravnaval. Čeprav

današnji položaj v svetu ni ugoden za dosego pomembnih uspehov Varnostnega sveta, bo s pomočjo vseh članov tudi zdaj mogoče doseči vsaj delne uspehe.

Ko je prešel na dnevni red, je Bebler omenil vprašanje sprejema 15 držav, ki že več let čakajo na sprejem v OZN. Med temi je tudi 6 držav, ki mejijo na Jugoslavijo, in sicer Italija, Avstrija, Madžarska, Romunija, Bolgarija in Albanija. Z ozirom na specifični položaj v jugovzhodni Evropi — je dejal — bi bilo splošnega pomena, če bi razširili članstvo tudi v tem delu sveta.

Nazadnje je Bebler poudaril, naj bi Varnostni svet ponovno poizkusil najti pozitivno rešitev zastopstva LR Kitajske v OZN, kakor tudi nadzorstva nad atomsko energijo in omejitve oboroževanja. Da bi pa v izpolnitvi teh nalog prišli do sporazumne rešitve, so neobhodno potrebna prizadevanja stalnih članov Varnostnega sveta. Bebler je stalne člane tudi pozval, da bi čimprej pričeli z izvedbo pred kratkim sprejete resolucije Glavne skupščine, ki jim predlaga, da se v primeru potrebe sestanejo z ostalimi zainteresiranimi državami in skupno obravnavajo in rešujejo vsa vprašanja, ki bi lahko ogrožala mednarodni mir in bro-mila delovanje OZN.

To ni pomoč španskemu narodu

Na seji posebnega političnega odbora Generalne skupščine Organizacije združenih narodov je med razpravljanjem o resoluciji osemih držav, po kateri naj se članicam OZN dovoli upostavitve diplomatskih odnosov s Francovo Španijo, spregovoril tudi delegat Jugoslavije Veljko Vlahovič. Dejal je, da se v Španiji ni prav nič zgodilo, kar bi opravičevalo to resolucijo. Vlahovič je rekel, da ta resolucija še malo ne pomeni pomoči za španski narod in bi, če bi bila sprejeta, pomenila zmago Francovega režima in sicer s podporo Organizacije združenih narodov.

Kakor smo že objavili, je resolucija bila sprejeta s 37 glasovi proti 10, medtem ko se je 12 delegacij vzdržalo glasovanja. Proti resoluciji so glasovali Jugoslavija, Izrael, Mehika, Gvatemala, Urugvaj, Poljska, Ukrajina, ZSSR, Bela Rusija in Českoslovaška.

Organizacija španskih republikancev v Veliki Britaniji je poslala generalnemu tajniku OZN brzojavko, v kateri protestira proti tej odločitvi Generalne skupščine OZN.

Jugoslavija bo dobila pomoč

Ameriški zunanji minister Acheson je izjavil na tiskovni konferenci, da bo ameriška vlada zahtevala od kongresa potrebne kredite in potrebna pooblastila za pomoč Jugoslaviji, ki jo je hudo prizadejala suša. Acheson je dodal, da je predsednik Truman hkrati že naročil pristojnim organom ZDA, naj izdelajo program, po katerem bi bila do sklepa Kongresa določena hrana čimprej poslana v Jugoslavijo. Acheson je tudi izjavil, da bo ameriška vlada zahtevala od Kongresa kredit za izvedbo celotnega programa pomoči Jugoslaviji v približni vrednosti 105 milijonov dolarjev.

Volitve v ZDA

Zadnji torek so bile v Združenih državah Amerike volitve v obe zbornici, pri katerih so volili vseh 435 članov poslanske zbornice, eno tretjino — torej 32 senatorjev, kakor tudi 33 guvernerjev ameriških zveznih držav. Kakor je bilo pričakovati, volitve niso povzročile večjih sprememb. Čeprav je morala Trumanova Demokratska stranka prepustiti nekaj sedežev Republikancem, je kljub temu obdržala absolutno večino v obeh zbornicah.

700 milijonov din za gradnje v Istri in Slovenskem Primorju

Jugoslovanska vlada je določila letos več kakor 700 milijonov dinarjev za gradnje v osvobojenih krajih Istre in Slovenskega Primorja. Do sedaj so bile obnovljene hiše, ki so bile porušene med okupacijo. Zgrajenih je bilo še drugih 100 novih poslopij. Denar bodo porabili tudi za obnovo ceste Reka—Pula in za gradnjo Nove Gorice. „Tanjug“ poroča, da so lani obnovili v Pulju 360 hiš. Letos pa nameravajo obnoviti še 60 hiš. V številne vasi pa bodo letos napeljali vodo in elektriko.

Število brezposelnih ženskih delovnih moči višje kakor moških

Statistika brezposelnih na Koroškem navaja koncem oktobra 3681 oseb, ki iščejo zaposlitev. Med temi je 1527 moških in 2154 žensk. Brezposelno podpora in pomoč v sili dobiva 929 moških in 1468 žensk. V oktobru je število onih, ki iščejo delo, naraslo za 494 oseb, med temi je 422 žensk. V primeri s preteklim letom je število moških, ki prejemajo podporo, nekoliko padlo, dočim je pri ženskah za 501 naraslo.

Zato, da narašča število žensk, ki iščejo delo, je treba iskati vzroke predvsem v nezdravem razmerju med zaslužkom in cenami zaradi posledic pogodbe o mezdah in cenah, ker so mnoge žene prisiljene, da iščejo, poleg svojega moža, tudi same zaslužka, da nekoliko pripomorejo k primernejši in človeka vredni eksistenci, da bi bila družina vsaj za silo sita in oblečena.

Repatriacija 57 Grkov

Dne 7. t. m. je Jugoslavija repatriirala 57 Grkov, ki so kot člani grške republikanske armade svoječasno pribežali v Jugoslavijo, zdaj pa izrazili željo po vrnitvi v domovino.

Tudi Zapadno Nemčijo teži zasedba

Po mnenju nemških vladnih krogov bodo morale zavezniške zasedbene sile v Zapadni Nemčiji znižati življenjsko raven, če bodo hotele res postati „zaščitne sile“. Stroški okupacije, kot jih objavlja statistična služba, pričajo, da potrebujejo za dva vojaka oziroma zavezniška funkcionarja 9 nemških uradnikov, katerih vzdrževanje spada v stroške zasedbe. Skupno število Nemcev, ki so v službi zasedbenih čet, predstavlja 22 bivših divizij nemške vojske v vojnem stanju. Skupne stroške zasedbe cenijo na 4,6 milijarde

nemških mark, kar predstavlja 7 odstotkov celotnega narodnega dohodka Nemčije.

OZN bo izdala posebno znamko

Odbor Organizacije združenih narodov za proračunska vprašanja je sklenil izdati posebno „Znamko OZN“, ki jo bodo prodajali zbirateljem in ljubiteljem poštinih znamk. V ta namen bodo ustanovili tudi poštno upravo OZN, ki bo oskrbela izdajo in prodajo te znamke, katere izkupiček računajo na okoli 300 tisoč dolarjev.

Neuspeh konference obrambnih ministrov atlantskega pakta

V zadnjih številkah smo že poročali, da so se v Washingtonu zbrali obrambni ministri držav članic Atlantskega pakta, da obravnavajo vprašanja skupne obrambe Zpadne Evrope. Toda konferenca ministrov se je končala, brez da bi prišli do kakršnih koli sklepov. Ameriški zunanji minister Acheson je imel ob koncu tiskovno konferenco, na kateri je sicer izjavil, da so vsi ministri razumeli važnost sodelovanja nemških enot v evropski vojski, vendar pa vse kaže, da Acheson ni bil preveč iskren. Celo zadevo so namreč predali svetu namestnikov ter vojaškemu odboru, da ti naprej razpravljajo o nerešenih vprašanjih. Acheson je nadalje izrazil tudi zupanje, da se bodo v kratkem času vse države članice Atlantskega pakta sporazumele, glede sodelovanja Nemčije v skupni obrambi, ki je bila glavni vzrok, da niso prišli do končnih zaključkov.

S tem v zvezi je predvsem zanimiva izjava francoskega obrambnega ministra Julesa Mocha, ki jo je podal takoj po končani konferenci. Dejal je namreč, da Francija nikoli ne bo pristala na vključitev nemških divizij v evropsko vojsko. Francoski zunanji minister Schuman pa je v istem času dejal v Parizu, da bi se v Franciji povečalo prizadevanje, ki zagovarja nevtralnost, ako bi zapadni zavezniki ne hoteli razpravljati o francoskih protipredlogih.

Iz ameriških merodajnih krugov poročajo, da je neuspeh konference treba pripisati francoskemu ministru Mochu, ki je onemogočil sporazum v naslednjih vprašanjih: oborožitev Nemčije, ustanovitev vrhovnega poveljstva evropske vojske ter imenovanje vrhovnega poveljnika.

Kmalu po konferenci pa je bil objavljen oborožitveni načrt Združenih držav Amerike za Evropo. V koliko je ta načrt popoln, še ni jasno, kljub temu pa vsebuje prav zanimive posameznosti. Tako predvideva „Obrambni načrt“ za Zpadno Evropo enotno armado 50 divizij, močne pomorske oddelke na Atlantiku in Sredozemlju ter močne letalske baze v Angliji in kontinentu. Vrhovni poveljnik teh sil naj bi bil general Eisenhower, načrt pa naj bi uresnili do konca leta 1953.

Za skupno armado bi dale ZDA 5 ali 10 divizij, več kot polovico vojnih ladij, vse strateške bombe formacije ter 5 do 10 taktičnih oddelkov lovskih letal. Francija bi morala žrtvovati 20 do 25 divizij, Anglija 5, Belgija, Luksenburška in Holandska od 5 do 10, Italija pa 10 divizij. Anglija bi prispevala sicer manj pomorskih enot kot ZDA, vendar bi delila odgovornost pomorskih sil držav članic tega pakta. Prav tako bi dale Francija in Anglija na razpolago tudi lovska letala za taktične naloge.

ZDA imajo danes na razpolago dve lovski skupini z letali „Thunderjet“ na reakcijski pogon. Ena je namrečena v Angliji, druga pa v Nemčiji. Te skupine naj bi bile po novem načrtu povečane v toliko, da bi imela vsaka divizija infanterije na razpolago eno tako skupino, ki jo sestavlja 75 letal.

Glede prispevka Nemčije zastopajo ZDA po nepotrjenih poročilih načelo, da bi morala Nemčija prispevati k skupni obrambi petino celotne moči enotne armade, torej 10 divizij.

Atentati italijanskih neofašistov na slovenske ustanove v Trstu

Ponoči med 1. in 2. novembrom je skupina italijanskih neofašistov zakrivila teroristične atentate na sedež Osvobodilne fronte Slovencev v Trstu, na uredništvo in tiskarno lista „Primorski dnevnik“ ter na upravo vodstva slovenskega narodnega gledališča. Močna poškodba je bila prizadejana tudi tržaški agenciji ATI. Atentate so izvedli z bombami z močnim razstrelivom. Povzročena gmotna škoda je velika, do čim človeških žrtev k sreči ni bilo.

Atentate so izvedli v času po-

ostrene protislovenske in protijugoslovenske gonje v zvezi s kongresom krščanske demokratske stranke in v času, ko so pripravljali proslavo 4. novembra, dneva, ko so po prvi svetovni vojni italijanske čete vkorakale v Trst.

Skupina italijanskih šovinistov je organizirala pri Sv. Križu pri Trstu napad na udeležence spominske slavnosti za žrtve, padle v borbi proti fašizmu. Pri tem so napadli fotoreporterja lista „Primorski dnevnik“ in ga ranili.

Slovenski rudarji za deseto obletnico Osvobodilne fronte

Dne 27. aprila 1951 poteče deset let, odkar je bila v Sloveniji ustanovljena Osvobodilna fronta, ki je v svoje vrste vključila vse ljudske množice.

Na ta praznik se delovni ljudje v Sloveniji z vso skrbjo pripravljajo. Proslaviti ga hočejo s šestmesečnim tekmovanjem, in zdaj se vsi trudijo, da bi to tekmovanje doseglo čim boljše uspehe. Največje obveznosti so doslej sprejeli rudarji živosrebrnega rudnika v Idriji, ki so na množičnem sestanku sklenili, da bodo do 27. aprila 1951 izpolnili svoj petletni plan. Poleg tega bodo uredili

več delavskih stanovanj, organizirali bodo sindikalni seminar in poživili kulturno prosvetno delo.

V Velenju bodo med drugim izdelali vibrator za jamske vozičke, elevator za ekonomijo, v novih stanovanjskih stavbah bodo uredili sanitarne instalacije ter v 11.000 prostovoljnih delovnih urah na novih stanovanjskih stavbah uredili stanovanja, da bodo čimprej pripravna za vselitev.

Rudarji v Zagorju so začeli obnavljati klimatsko kopališče Medija—Izkako, ki je velike važnosti za vso Slovenijo. Sklenili so, da bodo

Zamenjava blaga med Zpadno Nemčijo in FLRJ

V Frankfurtu je bil 1. novembra podpisan investicijski sporazum med Jugoslavijo in Zpadno Nemčijo, ki določa zamenjavo blaga v vrednosti 35 milijonov dolarjev za obe stranki.

Jugoslavija bo dobila iz Nemčije investicijske dobrine, izvažala pa bo v Zpadno Nemčijo les, rudo in kmetijske pridelke. Sporazum velja za pet let. Nemčija bo začela izvažati takoj, Jugoslavija pa leta 1952.

Madžarska manjšina bo imela dvoje gledališč

V Backi Topoli bodo v kratkem odprli madžarsko ljudsko gledališče, ki bo že druga taka kulturna ustanova madžarske narodne manjšine v Vojvodini. Prvo gledališče imajo vojvodinski Madžari v Subotici, ki pa ni moglo zadostiti vsem potrebam madžarske gledališke publike, ker je moralo pogosto gostovati v manjših krajih. Zato pa je ljudska oblast sklenila, da odpre novo gledališče in tako nudi narodni manjšini vse možnosti za kulturno izživiljanje.

Jugoslovanski kovinarji izstopili iz mednarodne zveze kovinarjev

Jugoslovanska zveza kovinarjev je sklenila istopiti iz Zveze kovinarskih delavcev Svetovne sindikalne zveze. Ta sklep so sprejeli na plenarnem zasedanju osrednjega odbora Zveze jugoslovanskih kovinarjev. V sklepu je rečeno, da se bodo jugoslovanski kovinarji odstranili iz mednarodne zveze toliko časa, dokler ne bo ta prenehala s sovražno politiko do jugoslovanskih kovinarjev.

do 1. junija 1951 obnovili to med vojno porušeno kopališče.

Tudi trboveljski rudarji se z vso vnemo pripravljajo na tekmovanje. Poleg svojih delovnih nalog so na množičnem sestanku sprejeli kar deset tekmovalnih točk.

Vsi rudniki se obenem pripravljajo na tekmovanje najboljših rudarskih brigad in številk. To tekmovanje bo trajalo do 31. decembra letos in bo nekakšna predpriprava za tekmovanje najboljših, ki se bodo spoprijeli med seboj v začetku prihodnjega leta v ostri bitki za častni naslov najboljših rudarjev ali delovnih številk in brigad.

Kitajsko-indijski odnosi glede Tibeta

Ministrski predsednik LR Kitajske je v svojem novoletnem govoru izjavil, da bo Kitajska osvobodila Tibet in Formozo, dogodki zadnjega tedna pa kažejo, da si je najprej izbral Tibet, to pa predvsem zaradi tega, ker je pričakoval tukaj manj težkoč, kot pa pri Formozi, kajti ta je tesno povezana z dogodki na Koreji.

V zvezi z vkorakanjem kitajskih čet v Tibet bo gotovo zanimivo, če pogledamo kitajske odnose do Tibeta v zadnjih stoletjih. Borba Kitajske s Tibetom traja že polnih tisoč let. Leta 882 so kitajski cesarji priznali neodvisnost Tibeta. 1717. leta so Tibet napadli Mongoli, tri leta na to pa so jih od tam pregnali Kitajci. 33 let pozneje so se Tibetanci uprli Kitajcem, toda niso imeli uspeha in šele v osemdesetih letih 19. stoletja so se Tibetanci otresli kitajskega nadzorstva. Leta 1888 so prodrli pod Himalajo Angleži in porazili Tibetance, ki pa se niso držali sklenjene pogodbe in je angleška kraljevska vojska leta 1903 zasedla deželo. Štiri leta kasneje so Angleži in Rusi sklenili pogodbo, s katero so priznali kitajsko suverenost nad Tibetom. Med kitajsko revolucijo leta 1911 so se Tibetanci ponovno uprli in so Kitajci hoteli izvesti ponovno kazensko ekspedicijo v to deželo; toda

Angleži so se vsilili kot posredovalci in sklenili sporazum, po katerem so potrdili stanje iz leta 1727. Tako je postal Tibet dejansko neodvisen od Kitajske, katera pa nikdar ni priznavala pogodbe. Letos januarja so prišle kitajske čete na mejo Tibeta v pokrajino Kotan, pred kratkim pa so vkorakale v tibetansko deželo.

Tibet je velikanskega strateškega pomena, posebno važen pa je za Indijo in s tem v zvezi za angleško skupnost, kateri Indija danes kljub veliki svobodi dejansko še vedno pripada. Tibet pod zapadnim vplivom bi pomenil grožnjo za Sovjetsko zvezo, Tibet pod kitajskim vplivom pa pomeni grožnjo za Zpad, kajti s posestjo Tibeta bi se meje Nove Kitajske — s tem dejansko sovjetskega vpliva — pomaknile daleč na zpad, skoraj do Pamira. Spričo tega dejstva nikakor ne smemo pričakovati, da bi nova dogajanja v Tibetu zavrla oboroževalno tekmo na Zpadu, prav tako malo pa bodo zmanjšala obstoječe napetosti med obema blokoma. Edino pametno dejstvo v tej spremembi lahko vidimo v tem, da pomeni nov režim v Tibetu tudi padec dosedanjega srednjeveškega režima v tej deželi in s tem novo dobo za večno tlačeno tibetansko ljudstvo.

Zelo zanimivo v zvezi z dogodki v Tibetu je seveda stališče Indije in njenega predsednika Nehruja. Ko se je pričela vojna v Koreji, se Nehru ni obrnil do predsednikov Severne oziroma Južne Koreje, naj prenehata z vojno, temveč neposredno do Stalina in Trumana ter s tem dokazal svojo politično modrost, ko je prav jasno pokazal, kdo je pravi povzročitelj korejskega spora. Podobno položaj je seveda tudi v Tibetu, kjer gre v prvi vrsti za interesne sfere Zapada in Vzhoda.

Indija je doslej pokazala, da bi bila rada v svoji zunanji politiki nevtralna v današnji hladni in topli vojni med obema blokoma. Niti ni podpirala nebenega izmed obeh blokov temveč ju je odkrito kritizirala. Prav tako je bila tudi Indija, ki je predvsem zastopala stališče omejitve dosedanjega spora med obema blokoma. 30. junija 1947 je na primer Nehru vplival na to, da je Varnostni svet odločil, da napravi konec sovražnostim v Indoneziji, prav tako pa je podpiral ustanovitev države Izrael. Indija je kot prva država britanske skupnosti priznala LR Kitajsko ter v Varnostnem svetu glasovala proti Čangkajškemu zastopniku. Neodvisno stališče je vzemala Indija tudi na konferenci v Colombu, katere glavni namen je bil pomoč Angliji na Malajskem polotoku in Franciji v Vietnamu. Tam

je Nehru zastopal stališče, da Vietmingshovo gibanje ni komunistično, temveč osvobodilno gibanje zatiranega ljudstva; indijska vlada še do danes ni priznala lutkovne vlade v Indokini. Prav tako je bil opaziti indijski vpliv tudi na konferenci v Bagiu na Filipinih, kjer je bilo prvotno mišljeno, da se bodo konference udeležili Čangkajšek, predsednik Južne Koreje ter predsednik Indokine, ki naj bi se pogajali o osnovah za protikomunistični tihomorski pakt. Dejansko pa so se konference udeležili zastopniki Indije, Indonezije, Pakistana, Ceylona, Tailandije (Sijama), Avstralije in Filipinov. Po konferenci so izdali resolucijo, v kateri so naglasili, da so proti vsaki akciji na Daljnem vzhodu brez vednosti teh držav. Nadaljnje načelo Indije je tudi stališče, da ne odobrava vmešavanja dveh blokov v zadeve na Daljnem vzhodu in v Aziji sploh. Po vsem tem bi lahko trdili, da je indijska politika politika sredine.

Medtem ko je Indija doslej — kakor smo omenili že prej — dosledno podpirala zahtevo po sprejemu zastopnika Nove Kitajske v OZN, kažejo najnovejši dogodki, da se bodo dosednji kitajsko-indijski odnosi občutno ohladili. O tem pričajo tudi zadnje note indijske vlade kitajski vladi, kakor tudi dejstvo, da je Indija pripravljena nuditi dosedanjemu poglavarju Tibeta pribežališče.

Josip Jurčič:

Jesensko noč med slovenskimi polharji

Ko se je storil mrak, se je sešla majhna družba polharjev za vasjo. Jaz med njimi. Na čelu je bil Trpek, mož pri šestdesetih letih, pa trdnejši od marsikaterega mlajšega. Že od mladih nog mu je poljšja lov in samostrine veliko veselje. Sicer prestavlja mož nekaj počasi svoje dolge noge; malo besedi navadno pride iz njegovih ust, toda kadar ponoči v gozdu pri ognju sedi in ima naokoli nastavljen past, takrat je zgovoren in ne zmanjka mu tako naglo govora. Na rami ima ozek, iz vrbovih šibic pleten koš, poln pasti. Ohlapne hlače so mu vrezane po starim kmečki kroji. Še pipice ne smemo pozabiti, ki Trpku nikdar iz ust ne pride. Ko je slišal, da grem tudi jaz na poljšjo lov, je pokimal z glavo, kakor ne bi mogel razumeti, kako more človek ponoči samo gledat hoditi, kako se žival lovi.

Že se je začelo mračiti; netopirji so bili zlezli iz dupel in nizko letaje iskali živeža. Trpek nas je privedel v globoko dolino, po eni strani zaraslo s tisoč let starimi hrasti in gabri, po eni pa opustošeno do same praproti. Na starem pogorišču se je družba ustanovila. Trpek je stresel svoje samostrine iz koša na tla, razklenil vsaki posebej železne klešče in jih namazal od znotraj z gniliimi hruškami, ki jih je bil spotoma nabral. Tako so storili tudi drugi.

Trpek jih je učil: „Ti pojdi nastavljat tja k razklanemu gabru, tam je gabrica polna, že oni teden sem jo ogledoval! Ti, Tone, pa nastavi na vrhu, kjer je želod poln! Zate, Pavle, in za polhe, ki bodo po tvoji golti polzeli, je obrodila žir v bukovju nad skalo. Ako Luka pride, naj nastavi v Drobničevem vrhu. Jaz že ne hodim tako daleč iz pasti pobirat, zato bom nastavljal tod okoli.“ Tako je Trpek povelja dajal, svest si svoje moči in oblasti kakor vojvoda pred bojem. Vsi so se razšli. Trpek je nagraabil naročaj pasti in tudi šel nastavljat. Prvo je postavil v rogovilo votlega gabra tik luknje, kamor je bila nanesa poljšica velik kupček želoda, žiri in gabrice. „Tukaj je gotovo eden moj“, je rekel Trpek, gredeč do drugega gabra. Drdraje so zbežali polhi v dupla, kadar jih je obsijala Trpkova nažgana treska ali kadar je ob deblo trčil, poskušaje, ali se bo kaj ganilo. Tako sva prišla spet na mesto nazaj. Kmalu se je zbrala vsa družina. Vsakteri je prinesel gredeč suhe brsti in jo vrgel na ogenj, ki ga je bil moj stari Trpek zanetil iz kresilne gobe. Trpek je vzdihnil po šegi starih ljudi, se usedel na hlood, natlačil pipico tobaka in dejal: „Ravno v tej dolini sva kurila z rajnkim očetom“, prijel je ogorek in si prižgal tobak, „ko se mi je nekaj čudnega primerilo.“

„Kaj neki?“ sem rekel, vedoč, da je to uvod manjšega ali večjega spomina, kakršne imajo naši slovenski očetje, stare grče, noter v sedmo koleno človeškega rodu in tako gosto nabrane ko „česen na reži“, ako je dovoljeno govoriti po ribniškem primeru.

Trpek je vrgel v ogenj ogorek, ki ga je dotlej vrtel in včasih v pipico podrezal, potegnil dva pota posebno veliko dima v usta in pripovedoval: „Rajniki oče moj, Bog jim daj dobro, so tako radi hodili nad polhe kakor jaz zdaj, če še rajši ne. Jaz sem silil z njimi, pa so mi zmerom odbijali in rekali: „Le doma bodi, fante, le doma, nimaš ne obleke ne obuvala; zeblo bi te.“ Nazadnje sem jih bil pa le preprosil in v prvo so me s seboj vzeli, ko sem bil kakih deset let star. Tukajle sva kurila, precej tule pa je stal votel gaber — ne vem, kdo ga je posekal —, kjer so oče imeli spravljene stare pasti in balto. Mrzla burja mi je brila okoli ušes, da nikdar tega in takega. Oče mi pravijo: „Fant, počeni tjale v

žlambor, tam ni burje, pa se boš ugreel; jaz grem pa polhe pobere, potlej pojdeva domov.“ Obračam zdaj eno stran k ognju, zdaj drugo, pa po eni mi je bilo vroče, po drugi sem zmrzoval, zato res zlezem v žlambor. Malho in nalovljene polhe pa pustim pri ognju. Burje nisem čutil v zavetju in ni bilo dolgo, da zadremlem. Zbudi me nekako mikastenje in trganje. Pogledam iz dupla in hočem vprašati: „Oče, ali greva domov?“ Pa kako me je bilo strah, ko namesto očeta zagledam pri ognju volka, ki je pridno trgal in žrl, kar sva bila z očetom nalovila. Nihče ne ve, koliko strahu sem užil tačas. Ako zavpijem, si pravim, pa še mene ugleda in Bog me varuj! Da bi bil vrečo branil in polhe, to mi še na misel ni prišlo. Kar ti prileti po sreči očetova balta iz gošče volku za uho, da je od strahu ogenj prekobilil, pete pobral in že ga ni bilo.“

Trpek je spet debelo in na dolgo potegnil tobakovega dima v usta, prijel pipico za vrat in gledal, kaj bo kdo rekel o njegovem spominu. Zaslisi se pa ravno tedaj šum, kakor da bi kdo po praproti mežgal v dolino. „Če se o volku meni, volk pride, pravijo“, reče eden izmed polharjev, „morda res gre.“ — „Kje ti bo dandanašnji volk“, odgovori Trpek, „komaj na zimo pride časih kakega kozlička potipati ali po starega zaspanega psa v vas, pa je že

vsa gospoda pokonci in vsak zna puško nositi. Njega dni je bilo to vse drugače. Moj rajniki oče so zjutraj zgodaj davek plačati nesli, pa so jih sedem spodili s prelaza. Pa jih pojdi zdaj iskat!“

„Kaj se pripravate? V lase, če ste že toliko nalovili, da se ne morete pobogati, čigavo bo veliko!“ se je oglasil veseli starček, z visoke steele stopivši z mlajšim tovarišem.

„Lej, Luka, hočejó, da si ti volk,“ pravi Trpek.

„Raca-buza-cana!“ zarobni starček Luka, „že dvajset manj ko sto let božjo travo v zemljo tlačim, pa mi ni še nihče povedal, da bi bil volk, še moja huda mlada ne; le brž sem z njim, kdor je to zinil, kar spekli ga bomo.“ Prepustivši prijatelju, da nastavi polhom, se usede Luka zraven ognja. Mož je, kakor je sam rekel, dvajset manj ko sto let star — to grozno rad pove —, drobnega obraza, jako nagubanega čela in svetlih, živih oči, ki kažejo zmerom vesel obraz in naznanjajo šaljivega, lokavega človeka v stari koži. Ko zagleda mene, pravi:

„Ko bi jaz pisati začel, pa bi verjel, da se svet izvežbuje, študentje že polhe love. Ente že veš, kako je prav po novem.“

Dovolj časa sem imel, opazovati te ljudi. Sicer pa sem premišljeval sebe in svojo okolico, domislil si

marsikak prizor, ki sem ga bral tam ali tam; nazadnje se mi je tudi moj položaj dozdeval svojevrsten. Vedno drdranje, mikastenje in kleščanje po drevju me je domislilo na podobno v Valvazorju, kako hudič polhe pase. Zdaj mi je lepa prilika, da izvem, kaj pravijo narodni možje o tem, sem si mislil in vprašal: „Kako je pa tisto, ali verjamete, da hudič polhe goni?“

„To je res, da jih,“ odgovori Trpek. „Lejte si no, pa povem eno, kako so moj ded pravili o tem. Pri Kolpi si je bil star možec kožo postavil, čoln izdolbel in prepeljal ljudi od brega do brega. Plačevali so mu kaj malega, da je živel, ali v blagu ali v gotovem. Ponoči za dnevom svetega Simona in Juda je starec nekaj trdno spal v svoji koči. Prebudi ga romljanje na okno. Gre na uro tipat, polnoči je šele bilo. „Kdo se bo zdaj vozil, ljudje spe; menda se mi je sanjalo,“ misli mož in se na drugo uho uleže ter zaspi. Kmalu ga spet tisto bobnanje zbudi. Vstane, odpre lino in jezno vpraša: „Kdo pa je?“ — „Vozit pojdi!“ se nekdo oglasi, videl pa ni nikogar, zakaj tema je bila taka, da čovek ni videl kam stopiti. „Kdo bo v takem vozil, zdaj pošteni ljudje spe.“ Rekši, nevoljeno zaloputne oknice. Menda je bil pa že skop in radospraven, kajli premisli se, sname kučmo s klina, zavije se v plašč, vzame veslo, sloneže v kotu, in odrine zapah pri durih. Zunaj je burja pihala, sneg je prašil, tema pa taka, da nikdar takega. Pritava do čolniča, odveže vrv pri kolu, čaka in gleda, od kod bo stopil kdo v čoln. „Na tej strani sem, le-sem vozi!“ se nekdo oglasi na oni strani.

Brodnik se upre in odrine proti oni strani Kolpe. V sredi se domisli, da je poprej nekaj na okno trkalo, torej je bil gotovo kdo na tem bregu; kako je tedaj, da ga na drugo stran kličejo? Strah ga obide, pa vesla vendar proti drugi strani. Čoln trči na pesek. „Le noter, brž, kjer je kdo!“ pravi čolnar. Tačas pa nekaj zažumi in zaškreblija in zacvili in zdajci je bil čolniček poln skopicecema — pa ne ljudi, ampak majhnega, črnega škrata, ki je brodniku noge zadelal do kolen, in vse ob njem je žival lazila. Na drugem koncu pa se je ustopilo nekaj takega, kakor da bi se bil kozel na zadnje noge postavil; dobro se sicer ni razložilo, toliko je pa videl brodnik, da je nekaj še bolj črnega kakor noč. Čoln se odrine sam od kraja. „Veslaj!“ je rekel kozel in brodnik je moral tako storiti, ako ni hotel, da nje ga in čoln in naložnino Kolpa s seboj odnese. Groza ga je bilo pa tako, da mu je kučma v vodo padla in je še pogrešil ni; jel je moliti tako zvesto kakor na vernih duš dan. Samega hudirja voziti in še tisto sitno gomazečo stvar — kaj menite — to je žaltavo. Žival je lazila in šumela po čolnu kakor raki v koprivah. „Kaj, ko bi bili to polhi?“ si je mislil brodnik, ko se je bližal svoji koči in mu je zmerom bolj strah upadal. „Halo! Plašilo!“ je rekel, ko se je čolnič naslonil na breg, zastonj ne vozim nikogar opolnoči, v taki burji pa celo ne; kdor se rad zastonj vozi, naj pride opoldne!“ — „Koliko bi rad?“ vpraša tisti, ki je bil kozlu podoban. — „Kajne, saj so to polhi, ta svar?“ vpraša nato brodnik. — „Polhi,“ odgovori oni. — „No, kar jih bom ubil, ako udarim po tej živi kopici, ti mi bodo za plačilo.“ — „Le udri!“ — Brodnik vzdigne veslo, zamahne in — lop! trešči po golem plohu. Obleti ga strašen puh, da bi ga bilo skoraj vznak vrglo, polhov in hudiča pa že ni bilo nikjer, le ob Kolpi po skalovju se je slišalo dleskanje in pokanje, da je brodniku skozi ušesa lelelo. — Pa reči človek potlej, da hudič res polhov ne preganja!“

Bodeščeva Neža in njena cokla

V tistih davnih in hudih časih, ko so divjali po naših krajih janičarji, je na blejski Straži, kjer danes cvele akacije in raste beton, poganjalo trpko brinje. V vznožju je vodila skromna kolovoznica mimo prelepe jezerske ploskve v bohinjsko dolino. Zdaj je tam cesta, polna prahu in duha po bencinu! Po trnjevem in brinjevem pobočju so iskale skromno pašo črede ovac.

Takrat je živela nekje za Stražo Bodeščeva Neža. Preživljala se je s trudom svojih rok in svojega jezika. Hodila je po svetu z veliko cajno v roki. Ta cajna je bila njena štacuna. Prelepe reči so bile v tej štacunici: Repno seme, tavžentroske zoper bolečine v želodcu, gorski pelin in planinski mah zoper kašelj, arnika, posušene borovnice in brinjeve jagode. In zraven še tisto, kar ni bilo v prijetni cajnici, ne v žepu, ne drugod: Novice! Novice s severa, novice z juga, novice od leve, novice od desne.

S takim blagom je hodila Neža od hiše do hiše in dočakala prelepo starost šestdesetih let.

Naneslo pa je nekoč, da je zmanjkalo brinjevih jagod. Neža je nataknila na noge velike cokle, na roko si je obesila preljubo cajnico in se napotila na strmi breg med brinje in trnje. Lep dan je bil, zlato sonce je odsevalo na zelenini jezera. Hitro so kapljale modrikaste brinjeve jagode v košaro in Neži je kar tako potekal čas. Celo majceno pesemco je brundala v bodeče veje.

Tedaj — sveti Jezus! — tedaj je kakor iz tal nekaj neznanega zrasklo.

„Au!“ se je prehudo prestrašila Neža in cajnica se je zamajala, da se je nekaj jagod usulo med kamenje.

„Jezus, Bog!“ je še enkrat viknila in bolj natančno pogledala.

Skozi brinjeve veje so se rezali beli zobje, debela roka je držala kri-

vo sabljo, vse drugo je bilo rdeče ko makov cvet.

„Au! Au! Pomoč! Pomoč!“ je cvilila preplašena Neža. Rdeča postava pa se ni zmenila za cvilež in je rasla in rasla, kazala svetle zobe, odrivala bodeče veje in — o groza! — lezla vedno bliže. Ko je obstala pred njo, je spoznala, da je prikazen sam pregrozni Turek, majčken delec velike turške vojske, ki je — joj, gorje nam! — zdaj našla svojo krvavo pot še tu sem... Neža bi kmalu omedlela...

„Pomagajte! Pomagajte!“ je obupno vila roke, dasi je dobro vedela, da daleč okoli ni nikogar, ki bi ji pomagal. Turek, se je rezal, zavijal velike oči in z roko je gladil ostri meč. Zdaj, Neža Bodeščeva, ti bo zaklenkala zadnja ura!

Neža je spoznala, da bo bridki brinjev grm postal njen grob in je šepetala spokorno molitev. Turek se je pripravljal, da bi zamahnil z neusmiljeno damaščanko.

Toda Neža ni čakala smrtnega udarca, temveč se je odločila, da se bo branila, junaško branila in ne bo dala glave brez boja, o ne! Po bliskovito se je sklonila k nogi, snela leseno coklo in še preden je dvignil grdn jekleno rezilo, ga je v prekrasnem loku z jelševim podplatom treščila natančno na sredo ogromnega, rdečega turškega nosu.

Težka janičarjeva roka je tedaj sprožila svetlo sabljo, a je zgrešila in namesto Neže zadelala nedolžno cajnico in jo preklala na dvoje, da so se vse brinjeve jagode razsule na zemljo. Še drugič bi usekal Turek, pa se je z levico pošlatal po oteklem in krvavem nosu ter grozansko zatulil:

„L'al Alah!“

Cokla Bodeščeve Neže je bila namreč stara in preklana na podplatu. Vrazpoko se je kdo ve kdaj zataknil strupeno oster trn. In zdaj je usoda določila, da je pol trhli

(Konec na 4. strani)

KRIVICA

V tovarni je nadzornik z velikim kladivom udaril po visečem železu, da je zadonelo daleč po okolici. Delavci so se urno zagnali k plinskim jezičkom v topilnih pečeh, od koder so plamenčki v vseh barvah osvetljevali zakajeno tovarno.

K peči, pri kateri je prej leta in leta delal Koželjev Matija, je ta dan stopil mlad človek, da bi prižgal ugasle pline. A komaj je prižgal prve, so mu ugasnili zadnji. Prepoten od strašne vročine je tekal od šobe do šobe pri topilnih retortah in jih prižgal, hiteč kakor čebela, ki nabira med za druge — ne zase. Razveselil se je, ko so končno le vsi jezički zamigljali. Usedel se je in v dušku izpil vrč vode. Pri vseh pečeh so delavci budno pazili na barve plamenčkov in z dolgimi železnimi drogovi mešali svinčeno rudo.

Nadzornik, ki je štirikrat na uro razbijal po železni traverzi, da je sekalo in rezalo delavcem v duše, ga je zdramil iz misli. Moral je menjavati pline.

Tako je bilo nekoč...

Temna noč...

Vonj po žveplu in plinu se pomešal s sivo meglo plazi med delavskimi bajtami.

Koželjev Matija ne more spati. Žena Ana odpre okni, uprti v mračno tovarniško zidovje.

Matija težko zadiha. Z vsemi pljuči lovi zrak, ki mu zavalovi k postelji, a razočarano pihne sapo skozi nos.

„Ana, Ana!“ šibko pokliče ženo. „Žveplo, žveplo je v zraku, žveplo in plin!“

Leta in leta je Koželjev Matija garal pri žveplu in plinu in nikdar ni tarnal, nikdar ni občutil v svojih pljučih žvepla. Zdaj, ko ga je pljučnica vrgla na posteljo, pa mu obolelo telo ni več preneslo žveplanih plinov.

V kotu se je na slamnjači premeštal dvanajstletni sin Matej. Očetovalo ga je težko dihanje, da je bilo zdravilo. Obrnil se je v kot in sklenil roke. Zasmilil se mu je oče, ko je tako trpel.

„Ana!“ je poklical Matija ženo, tavajočo po sobi. Prijel jo je za roko in komaj slišno dejal: „Na Mateja pazi — skrbi, da se bo kaj pridalo izužil!“

Bodeščeva Neža in njena cokla

(Nadaljevanje s 3 strani)

jelševi podplat butnil prav z razpoklino čez janičarski nos in se je trn do korena zapičil v mehko meso. In čim bolj je levica tiščala ob nos, globlje je rinil trn, večja in gorja je bila bolečina. Nazadnje, baš je Neža vnovič dvignila nevarno obušalo, je Turčin poskočil čez brinjevo grmičje in jo ulil po trnju in kamenju navzdol na kolovoznico in po njej naprej v bohinjsko dolino.

Bodeščeva Neža je globoko zajela opojni zrak in nataknila coklo nazaj na nogo. Potem je pobrala preljubu cajno in jo, razsekano na dve, je nesla domov, da ji bo v živ spomin, kako je s coklo zapodila Turka v dir in beg.

„Koj s coklo sem ga!“ se je bahala vselej in vsakomur, kadar je kdo radovedno pasel oči po razdrti cajnici.

Tega je zdaj morda že petstoestnajst let!

Ivan Primožič

Ana ni odgovorila. Bog ve, kje so tavale tiste minute njene misli. Pogled ji je ušel v kot, od koder je slišala tiho, pritajeno ihtenje.

Nadzornik je spet udarjal in zvonil. Ob štirih zjutraj so topilci polovili svinec iz razbeljenih peči in pogasili lučko za lučko. Kak zubelj se je še pognal v zrak in opešal... Mladi delavec pri peči Koželjevega Matija si je oddahnil, ko je zadnji plamen ugasnil in so iz peči postrgali tekoči in lesketajoči se svinec.

Prihuljeno, kakor iz žvepla, se je priplazila h Koželjevi bajti smrt. Kakor so topilci pogasili goreče jezike — je smrt upihnila Koželjevemu Matiji luč življenja. Na mizi je brlela le še sveča in metala senco po izbi. V kotu je Matej glasno zaihtel.

Nadzornik je zvonil...

Štirikrat vsako uro je odmevalo po tovarni in se razlegalo do tovarniških bajt...

H Koželjevim se je vselil strah... Ne denarja ne kruha ne drv ne premoga ni bilo. Od fabriške podpore ni bilo mogoče ne živeti ne umreti. Koželjeva je preživljala z Matejem žalostne dni.

Ob štirih zjutraj so jo ostri nad-

zornikovi udarci ob železo vrgli iz spanja.

Prebudila je Mateja.

„Vstani, Matej, greva!“

In sta šla...

Matej je vzel vrečo in konopec, mati pa dva kosa kruha za zajtrk in malico. Preden je sonce prilezlo iz za vrhov, sta že visoko v pečovniških hribih nabrala drv za dve butari. Od daleč je bilo slišati bobnenje topov, grmečih na soški fronti...

Tu in tam sta preplašila zaspanega ptička, da je strahoma zafrfotal okoli mladičev. Gora je počivala in se napajala z roso. Ponekod so v zemlji sijale rdečkaste, odprte rane. Lahen veter je pihal, kakor bi jih gladil... Da, ko bo zemljo pokrila bela odeja, ne bo več kazala ran in bolečin in nagote...

„Ne! — Ne!“ je šinila materi misel. „Zima, zima? Saj me še poleti zebe, v srce me zebe, tako je mrzlo med ljudmi...!“

In sta povezala butari...

Sedla sta k zajtrku. Celje se je prebujalo. Vrisk železniške lokomotive je jeknil od hriba do hriba. Drče so oživele, butanje debel se je pomešalo z žvižgi lokomotive.

U T V A:

GNEZDA

Sinica

Leto za letom se na našem malem, mirnem vrtiču godijo prečudovite reči. Začenja se že pri vhodnih vratih z ulice v vrt. Na vratih je nabita mala omarica za pošto in časopise. Med vojno, ko je bilo malo ali nič pisemskega prometa, so se nastanile v nji sinice. Kar čudno živahno je postalo po živi meji španskega bezga ob plotu poleg vrat in omarice. Nekega dne smo opazili, da ptička prihaja iz nje. Ko je nekoč odletela, smo odklenili vrata in videli notri čudovito zgrajeno gnezdece in v njem tri drobna jajčeca. Pravim, čudovito zgrajeno. V dnu omarice je bilo v vodoravnih vrstah tesno druga poleg druge naloženih suhih travnih bilk v višini kakih osem centimetrov, nad temi bilkami je bilo nanešenega ravno tako visoko mahu, na vrh pa prav toliko najmehkejšega, snežnobelega puha. V tem puhu so ležala jajčeca. Opozorili smo pismonošo, naj ne vrže nikake pošte odslej v omarico, ker gnezdiijo notri sinice. Opazovali smo brezskrbno in marljivo prihajanje in odhajanje samca in samice.

Neke nedelje, ko smo se vrnili proti večeru s sprehoda domov, smo opazili nemirno beganje in živkanje starih okrog omarice. V omarici pa čudno škrljanje in praskanje. Takoj smo si mislili, da mora biti kaj narobe v tičji domačiji. Previdno smo odprli vrata in glej! Notri so bili trije mladiči, a med njimi bela vizitka nekkih naših znancev, ki so nas tisti dan med našo odsotnostjo obiskali. Vizitka je imela številne ptičje pečate. Previdno smo listič izmaknili iz skrinjice in vrata spet zaklenili. Ves ta čas sta stara dva nemirno in obupno živkajoč obletala naše glave. A pomislite! Drugo jutro je bilo vse tiho in mirno okrog tega domka. Nobenega znaka življenja v omarici. Nobenega obletavanja starih. Odprli smo vrata,

gnezdece je bilo prazno, ptičje nikjer. Zjutraj zrana sta jih stara dva izpeljala skozi ozko odprtino omarice. Upamo, da so vse ostale žive in zdrave, kajti v zgodnjih jutranjih urah se je glasilo poslej veselo žvrgolenje pomnoženega ptičjega orkestra na našem vrtu.

Ščinkovec

Najljubeznivejši ptiček v našem vrtu zna svoje gnezdo tako skriti in zavarovati, da ga zagledaš šele jeseni, v gostovejni jablani, ko odpade listje. Čeprav skrije svoje gnezdo našim očem, vidimo in slišimo ves dan njegovo prisotnost. Tudi pozimi nas ne zapusti. Prvi nam oznanja spomlad. „Čičiričiri“ doni od vseh strani. In še to vpitje, da se bo od veselja razčepil, razčepil. Le njegovo živahno žvrgolenje v vrtu nam da slutiti, da je njegovo gnezdo nekje tam blizu. Kajti kar zapovedujoče vzklika: „Čičaj-baba, čičaj-baba!“

Kos

Ob hiši raste hruška-špalirka, košata in zavetna. Prav tik vežnega okna v pritličju si je v njenih vejah zgradil svoje gnezdo kos. Marljivo je znašel tanke koreninice in bilke. Skakljal je poleg mene, ko sem plela in rahljala gredico, kjer so cvetele sinje avbrečije. Pobiral mi je malodane iz rok pol suhe, vrvaste koreninice izloženih avbrečij s cvetom na koncu. V enem samem dnevu je zgradil svoje gnezdo. Drugi dan je že stanovito sedela v njem samica. Tri jajca so se belila v gnezdu, ko je samica malo odletela na izprelet. Toda sedaj jo je v takih trenutkih nadomeščal samec. Le redkokdaj je bilo gnezdo brez varstva, da smo lahko pokukali vanj. Isti čas je gnezdil za voglom hiše v mareličnih vejah drug parček, a za drugim voglom tretji. V ti dve gnezdi nismo imeli vpogleda, ker sta bili previsoki. Nekega dne pa sem zagledala v

Zadela sta butari...

Dobro uro hoda do ravnine! Teža na plečih in strmina pod nogami, da kolena kar klecajo! Štirikrat sta počivala tisto uro in štirikrat je nadzornik zvonil v tovarni...

Ravnina! Edina pot iz gozda drži pod železniškim prelazom!

„Stoj! Imate dovoljenje, da smete nabirati drva?“ je surovo zavpil gozdar.

Mati je pokazala izkaznico.

„V redu“ je zarenčal paznik. „A! Pa tak les sta nabrala? Dražje smeta nabirati, dražje! Za tak les vam gospod niso dali dovoljenja! Tak les sme goreti samo v naših pečeh!“

„Saj ni debel, trhel je, samo vejevje!“ je milo prosila mati.

Paznik Trak je imel trdo srce in sebične misli. Vrnil je izkaznico, pobral je večjo butaro in jo določil za svojo drvarnico, mater in Mateja pa z grdimi psokami napodil domov.

Mateju se je Mati zasmilila. Ko je videl na njenem licu solze, si je sam z rokami potegnil čez oči. Ne zaradi drv, zaradi matere, zaradi uboštva je potočil solze, zaradi spoznanja krivice.

Štirikrat sta počivala prej v eni uri, ko sta vlekla vsak težko butaro: zdaj, ko sta oba nesla le še dober naračaj dračja, pa so jima še bolj klecala kolena in kar nista mogla brez počivanja domov.

Srčne rane so hujše od brenčanja... hujše od najtežje butare...

prvem gnezdu v hruški pod oknom eno samo jajce. Začudena sem rekla svoji pomočnici: „Polda, iz gnezda sta izginila dva jajčka! Kaj pravite? Ali ju je mar sosedov maček?“ „O, ne maček, — jaz! Saj nam bodo vse češnje požrli, ko je okoli hiše polno te zalege.“

Presodite, ali je storila prav? Toda iz tega tretjega jajca, ki je ostalo v gnezdu, se je izvalil kosič in veliko češenj je šlo v njegov vedno odprti kljun. Mi pa smo jih imeli kljub temu dovolj, čeprav jih je šlo mnogo v sosedna gnezda, kjer so bile polnoštevilne družine malih požeruhov.

Vrabc

Ta je potepin! Ves vrt, vse dvorišče, streha, žleb, balkon, veranda, vsako drevo, posebno češnja in grahove grede, vse je njegovo.

Vpije svoj čiv-čiv na žive in mrtve. Na srečo je zaspanec. Kajti v jutranjem koncertu naših pevcev ni še njegovega kričanja. Ko pa polagoma okoli petih zadnje žvrgolenje pevcev začasno preneha, se oglasi ta lenuh in do utrujenosti čivka.

Gnezdo si zneze iz krp, najraje v žleb ob strehi, če mogoče blizu odtočne cevi, da mu prvi močni nalive odnese zarod po žlebu v kanal. Kar mu mladičev ostane, popadajo še golgi iz gnezda, vendar jih še toliko ostane, da nam jih ne zmanjka, čeprav so poleg mačk njegovi sovražniki ali — ljubitelji tudi ljudje, ki jih na pretkan način love in v obari snedo.

Srakoper

Debeloglavec kruti ne gnezdi v našem vrtu, pač pa ima svoje gnezdo nekje v bližini, bržčas v divji trti na sosednem obzidju. Čivkanje njegovih mladičev se meša v petje naših ptic. Stari samec se pojavi na bodeči žici na našem plotu. Vidim ga, kako mrevari ujetega martinčka, ki ga ima nabodenega na žico. Kljuje in trga ga, dokler ga ne uniči. Včasih se hodi hraniti par dni na isto žrtev, ki jo pušča kar nabodeno na žici. Tega ptiča ne maramo. Pregarjamo ga, ker se loti tudi mladičev po gnezdi naših ptic-pevk.

Po naši zemlji

SPD „Peca“ iz Šmihela je gostovalo v Dobrli vesi

Na prvo nedeljo po prazniku Vseh svetih smo imeli v Dobrli vesi dobro uspešno kulturno prireditev. Gostovali so pri nas igralci Slovenskega prosvetnega društva „Peca“ iz Šmihela in nam prikazali žalostno „Sin“, katero so že dvakrat z uspehom uprizorili na svojem domačem odru.

Kljub snegu in slabemu vremenu se je zbralo v Narodnem domu številno občinstvo in čeprav so ljudje vedeli, da v Dobrli vesi vsled vremenske neizgode ni električnega toka, kar nedvomno močno moti učinek in užitek razsvetljave, jih narodna zavest in občutek kulturne potrebe nista pustila ostati doma. Gotovo pa nihče ni obžaloval, da je žrtvoval trud. Zares doživeto in globoko občuteno podana igra igralcev jih je bogato odškodovala.

V medtem svitu majhnih lučk, višjih na pomožni električni napravi akumulacij, in nemirnem žaru petrolejk je postala dozdevna resničnost odrskega dogajanja še bolj fantastična in prepričevalna. Videli so na odru majhno, a vendar živo sliko današnje življenjske stvarnosti, čeprav je napisal to igro pisatelj Engelbert Gangl že pred mnogimi leti. Videli so tragedijo, ki je žalostna posledica socialnih razmer, ki izpodkopavajo ljudem estetsko podlago in moralno oporo ter ustvarjajo vse pogoje, da lahko iztirajo iz poštene poti. Mnogo podobnih pri-

merov lahko najdemo v naši vsakdanjosti. O takih in sorodnih primerih poročajo časopisi skoro vsak dan.

Naše stremljenje pa mora biti, da pomagamo ustvarjati temelje pravičnim socialnim razmeram, kar edino onemogoči ali odpravi vse te

Korte. — Lahko trdimo, da je poklic drvarjev eden najtežjih in najbolj napornih. Sekira in cepin ter večna nevarnost so njegovi spremljevalci. Od zgodnje spomladi in spet do pomladi, če jih pozimi ne zasuje sneg, garajo po gmajnah in si s trdim delom služijo kruh zase in za svoje, ki jim mnogokateri more posvetiti samo proste ure v nedeljah. Vsak dan so izpostavljeni raznim neizgode, od najlažje do smrtnih poškodb, ker je pri tem delu pač premalo varnostnih naprav, ki so drugače predpisane za delo pri strojih. Izpostavljeni so vremenskim nevarnostim, ki se jim niti izogniti ne morejo, ker jih veže pogodba z lesnim prekupecem, da mora biti delo v gotovem roku zgotovljeno. Predvsem pa jih tira k temu potreba po zaslužku, skrb za vsakdanji kruh in za družino. Po več ur daleč prihajajo ponedeljek za ponedeljem v koroške planine, izmučeni že od dolge in naporne hoje; prihajajo stari drvarji z izmučenim telesom in razoranimi obrazi ter mladi drvarji začetniki, ki jim je še na obrazih smeh in v prsih vrisk. Po delovnem tednu, ko so garali od zore do mraka, se po navadi v petkih zvečer vračajo utrujeni k svojim družinam, vendar veseli, da je teden minul brez nesreče. Zgodi se pogosto, da morajo po tega ali onega s konjem oziroma rešilnim avtom in namesto doma se znajde v kapelški ali celovski bolnišnici, če se ni pripetilo še kaj hujšega. Niso osamljeni primeri, kakor lansko leto nekje v Lepeni, ko je delavec zaradi vaska s sekiro izkraval in so ga mrtvega pripeljali domov. Marsikatero žrtev med drvarji je že zahtevalo delo v gozdu, ranila jih je sekira, podrlo jih je drevo ali

mногоštevilne moralne ekscese, ki so nadeli naši sodobnosti grozovito rezačo se spako in ji vtisnili sramoten pečat.

Morda nam igra sama tega ne pove; vendar nam predloži žalosten primer, ki sili k razmišljanju. Nedvomno je marsikdo razmotrival o rešitvi iz te zagate sedanjih dni; vzrokov za taka razmišljanja je dala igra dovolj.

pa zadel iz riže pobegli hlood. Vsi pa v tem poklicu počasi izkravajo.

In ti naši drvarji imajo od davnih dni običaj, da se zadnjo nedeljo oktobra zberejo v Kortah, kjer imajo tako imenovano „svečeriho“. Tudi letos jih je mnogo prišlo.

Popoldne pa so se zbrali v bližnji gostilni, kjer so nadaljevali „svojo nedeljo“. Med pomenki o svojih socialnih težkočah, nezdravem razmerju med njihovim zaslužkom in cenami, o stavlki drvarjev, o borbi za boljši in zaslužni kos kruha so se skupno nekoliko povesečili, zapeli in se za nekaj uric sprostili vsakdanjih skrbi in težav.

Drugi dan pa je bil spet ponedeljek in delaven teden se je pričel znova.

Glinje. Končno je bil vendarle premeščen iz naše šole učitelj Viktor Gathi. To dejstvo pozdravlja vse prebivalstvo, ker so ga starši brez razlike na prepričanje odklanjali kot vzgojitelja svojih otrok. Dejanjsko so bili njegovi učni uspehi klavni, kar ni nobeno čudo pri njegovem odnosu do otrok, katerim je sam govoril: „vi niste vredni truda, da bi se z vami ukvarjal“, kakor smo poročali v našem listu že lani. Učitelja Gathija so nam poslali kmalu po vojni. Gathi je bil nacist in nekaj časa po vojni ob službo. Tudi pri nas so rekli, da bo samo začasno tukaj, pa to začasno je trajalo dolgo. Prej je bil v St. Janžu, a tudi tam niso bili z njim zadovoljni ter so bili veseli, da je odšel.

Ne trdimo preveč, če rečemo, da je zasluha naših vztrajnih zahtev v listu in na vseh naših sestankih, da so ga končno le premestili.

Upamo, da bomo z novim učite-

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške

Glavni odbor — Celovec, Salmstr. 6

OBJAVA

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške se je v svoji vlogi z dne 6. septembra 1950 obrnila na finančno ministrstvo s prošnjo, da njene člane — bivše partizane, ki so zaradi svoje protifašistične borbe utrpeli ogromno škodo, oprosti plačevanja zasedbenega davka (Be-satzungskostenbeitrag) za leto 1949 in 1950.

Te dni smo od finančne direkcije v Celovcu prejeli pismo, v katerem nam sporoča, da je finančno ministrstvo v tej zadevi odločilo, da splošen popust zasedbenega davka članom Zveze bivših partizanov iz načelnih pogledov ni mogoče. — Vendar se bodo posamezne prošnje posamič reševale in se bo, kjer se bo pokazala potreba, plačanje zasedbenega davka celotno ali delno popustilo. Finančni uradi na Koroškem so bili o tem odloku obveščeni in dobili tozadevna navodila.

V zvezi s tem odlokom opozarjamo vse bivše partizane, ki so dobili predpis za plačilo zasedbenega davka, naj nemudoma napravijo prošnje za popust zasedbenega davka in jih odpošljejo na pristojni finančni urad.

Glavni odbor.

ljem zadovoljni, ker je napravil na vaščane ugoden vtis in ga tudi mladina ceni.

Vsem Rožanom in Selanom znano gostilno pri Cingelcu je odbor posojilnice lepo uredil. Popravili so gospodarsko poslopje, in dvorana in garderobna soba sta dobili novo lice. Slikar Mihej Valentin je dvorano okusno poslikal. Zato pričakujemo kmalu prvi nastop domačih igralcev v novo urejeni dvorani.

Kjer koli so pokopani naši partizani, so ljudje njihove grobove ob vseh svetih lepo okrasili. Tudi naše žene se zavedajo te svoje dolžnosti do dragih žrtev in so partizanski grob čedno uredile. Zrahljale so zemljo in gomilo okrasile s cveticami. Toda, našli so se ljudje, ki so v svoji mržnji in v pomanjkanju vsake pietete razruvali prst in razmetali rože, da je bil grob popolnoma opustošen. Ko so to razdejanje naše žene opazile, so kljub temu, da je močno snežilo, grob ponovno uredile in položile nanj zadnje jesensko cvetje. Za to skrb se jim lepo zahvaljujemo.

VLAD R ZOR:

VODA

(8. nadaljevanje)

Kmetje so bili sedaj mirni, skoraj molčeči. Pomagali so mornarjem, samo da bi šlo delo hitreje od rok, kajti sonce je že zahajalo. Tudi fantom z ladje se je mudilo; pravili so, da se onstran morskega zaliva zares dvigajo velikanski oblaki in da bi jim ne bilo po volji, če bi jih nevihta ujela v tej zaseki: v Milni bodo veseleje prebili noč.

Žene in otroci so kar v vrstah čepeli zraven cevi, da bi videli, kako bo začela teči voda skozi njo. Zgoraj pri vodnjaku pa so bili sami starejši možakarji in dva mornarja.

— Kako bo neki tekla voda skozi te cevi, pa navkreber? Vodnjak leži vendar višje.

— Ti še ne veš, kaj je črpalka.

Nekateri so gledali cevi z neupanjem, ko so se razlegli veseli kliči:

— Že teče. Že teče... Poglejte!

In res. Ko da je nekaj živega prišlo v tisti dve kači. Vznemirili sta se in skoraj vzdrgetali. Njihovo sivo platno na spodnjem koncu spremenja barvo; vedno temnejše postaja;

širi se in napenja; ko da teče pol skozi tisoč in tisoč luknjic, vedno bolj mokro postaja.

— Voda! Voda!

Ljudje otipavajo cevi. Gladijo ju. Stiskajo ju z obema rokama, pa uživajo ker sta cevi tako nabrekli. Njihove dlani čutijo svežost vode; kakor da slišijo utrip te močne vodne žile, ki bije v ritmu nekakšnega srca spodaj v ladji.

— Že teče! Že teče!

Ljudje skoraj čutijo duh po vodi, nosnice jim podgrgetavajo. Vsa njihova čutila, ki so jo dolgo trpeli in s silo dušili, hrepeni in vpije zdaj v njihovi razvneti krvi. Še močnejše pritiskajo dlani na mokro cev; vohajo jih in obližujejo.

— Da! Voda! Prava voda je!

Toda cevi imata dosti luknjic, skozi katere brizgajo na vse strani tanki curki. Nekateri se poganjajo v višino, v lokih padajo proti tlom in se drobijo v kapljice. Drugi brizgajo naravnost v tla; sikajo ko mlade kače, delajo jamice, si kopljejo pota v tla, delajo majhne luže po jamicah. Ko da hoče voda ven, cevi pa sikaje spregovoriti.

Ljudje so poklekli, nastavili usta nad cevi, pa jim tanki curki udarjajo v nebo v ustih in se razlivajo po jeziku. Žensk in otrok pa je mnogo, platno postaja pa vedno bolj

mokro in luknjice vedno ožje; zdaj teče vsa voda proti vodnjaku.

Zeja pa ko da se je šele sedaj zbudila v grlu vseh ljudi. Ko da je tistih malo kapelj vode padlo v prepad, ki zija in bi požrl celo morje. Šele sedaj se je nekaj grenkega in odločnega zableščalo v očeh vseh. Vendar se ne bi bilo pripetilo, da ni imel Košče svojih prstov vmes.

Iz žepa je potegnil nožič; napravil luknjo v platno.

— Nepridiprav! Samo nase misliš, — so se ženske zagnale vanj. — Izgini!

On pa je sesal cev, pohlepno požiral in se ni zmenil za nič. Dovolil je, da ga odrivajo z nogami, vlačijo sem in tja in bijejo s pestmi po njem. Stokal je, toda človek bi stežka presodil, ali zaradi bolečine ali od lagodnosti, da je nazadnje le prišel do vode. Zavidni so mu bili za vsak požirek, pokali so od jeze.

Ena izmed žensk je potegnila Košču nožič iz rok in storila isto.

S pipeci, s pletilkami in vreteni so ženske vrtale luknje v cevi. Voda je sedaj brizgala na vse strani in se zvečine izgubila v zemljo. Začel se je boj za tiste curke, čeprav jih je bilo vedno več, kajti nekateri so kar z ostrim kamenjem tolkli po cevi, samo da bi jo čimprej predrli. Napetost v cevi se je zmanjšala. Voda ni več brizgala iz tistih lukenj, am-

pak je počasi vrela iz njih in se razlivala po tleh in tekla po poti. Kmalu sta zopet obe cevi ležali tam ko dve mrtvi kači, samo s to razliko, da sta bili sedaj temnejše barve in stolčeni. Vsa voda, ki je prihajala iz ladje, se je izgubila že v spodnjem delu.

Mornar se je prikazal na Glavi: zavpil je:

— Sporočite kapitanu, da voda ne teče!

Toda takoj je tudi opazil, kaj se je zgodilo. Odhitel je proti ladji.

Kapitan je pritekel skupaj z mojim očetom in se raznel ko ogenj. Takoj da bo odplul. Obvestil oblast. Tožil vas, da plača škodo. In nikoli več ne bo poslana nobena pomoč takim divjakom; v nobenem slučaju in nikomur. Moj oče ga je miril, toda zastoj. Še udaril bi bil kapitan, če množica ne bi bila ostala mirna, brez besede, skoraj brez sleherne kretnje. Ko da je tokrat čutila in priznavala, da je kriva.

Kmalu, po tem pa je prav tako molče gledala, kako mornarji zopet vlečejo cevi na ladjo, kako odvezujejo vrvi in kako se ladja odmika od obrežja, da bi se počasi obrnila in brez pozdrava z vedno večjo naglico odplula proti vходу v zaliv, izginjala v sencah prvega mraka.

Vsi so gledali v tisto smer, tudi potem, ko je že izginila, kajti pri-

Komu je potrebna izdatna pomoč?

Kakor je pred nedavnim ugotovila deželna gozdna inšpekcija za Koroško, sta mala in srednja kmečka posest pod silo razmer v letu 1949 posekali veliko več lesa, kot pa znaša letni prirastek v njenem gozdu. Letni prirastek računajo v kmečkem gozdu povprečno 4,5 kub. metr. na hektar. V letu 1949 pa je bilo v kmečkih gozdovih na hektar posekanih povprečno 4,37 kub. metrov lesa.

Iz prijav gozdnih sečenj za prvo polletje 1950 pa sledi, da od malih in srednjih kmetov poseka svoj les:

65% za v gospodarstvu potrebne investicije (popravo poslopij, nabavo orodja in strojev in podobno);

14% iz prisiljenosti, da krijejo tekoči primanjkljaj v svojem gospodarstvu;

10% za stroške pri prevzemu kmetije;

10% za običajne gospodarske potrebe;

4% za odplačilo starih dolgov.

Te ugotovitve kažejo, kako težko je naše kmečko gospodarstvo že ruinirano, kažejo, da so naše kmetije vsled desetletnih težkih bremen in zapovrstnih udarcev pri „sporazumih“ o cenah in zaslužkih spravili na nevarno pot novega zadolževanja in gospodarskega propadanja.

Danes moramo sekati svoj les preko mere, če hočemo naše kmeti-

je držali vsaj za silo v redu, prej pa smo morali pod pritiskom sekati svoj les, da so z njim krili špekulacije gozdnih veleposestnikov, ki ga za nizko ceno niso hoteli sekati.

Te ugotovitve tudi zgovorno kažejo, kje je dejansko potrebna pomoč izdatnih javnih podpor, ki se neupravičljivo vtikajo v veleposestva ali pa se dovoljujejo trgovini kot navmesni zaslužki in profiti, oz. se potrošijo za gojenje brezvestne-

ga luksusa „zgornjih desetih ti-sočev“.

Če se takšen položaj že uradno ugotovi, potem pričakujemo tudi za odpomoč temu primernih dejanj, ne pa brezslastnih slepomiženj samozvanih „zastopnikov kmetijstva“ okoli Ferlitscha in pa hujskaških govorov proti kmetom, ki jih v zadnjih tednih dan na dan slišimo iz ust nosilcev „napredka in socializma“ okoli Wedeniga.

Število prašičev raste - krmil pa je vedno manj

Pri štetju prašičev 3. septembra t. l. so ponovno ugotovili, da število prašičev v Avstriji narašča, da pa kljub temu še ni doseglo predvojnega stanja. Po tem štetju so ugotovili, da se je število prašičev v teku enega leta zvišalo za 652.016 na 2.408.468 prašičev. 3. septembra 1939 pa so v sedanjih mejah Avstrije našli 2.910.917 prašičev, torej okoli 502.000 več, kot pa jih izkazuje zadnje šteje.

Po vrsti prašičev so našli 120.347 brejih svinj, 19.329 plemenskih mrjascev, 957.497 pod pol leta starih prašičev in 605.131 puskov, starih pod 8 tednov. Klavnih in pitanih prašičev pa so našli 529.284.

S sedanjim številom prašičev do-

maže kmetijstvo še ne krije povpraševanja na trgu in potreb konzumentov po svinjskem mesu in masti. Avstrija še vedno uvaža tedensko 950 pitanih svinj (povprečje zadnjih petih mesecev) iz inozemstva.

Nagel porast števila prašičev v

Blaz Singer.

Najvažnejše o plevelu, ki dela največ škode

(Nadaljevanje in konec)

Veliko škodo med žitom dela njivski slak, ki žito prepleta in vleče k tlom. S pridno in pogosto pletvijo ga toliko oslabimo, da se ne more več razmnožiti. Tudi sence ne prenaša. Da se preveč ne razpase, naj žitom sledijo v kolobarju okopavine in detelja.

Njivska gorčica je znana rumeno cvetoča plevelna rastlina. Njej sorodni sta repica (Hederich) in njivska redkev. Med rastjo omenjeni plevel uspešno zatiramo s trošenjem neoljenega apnenega dušika na razne plevelne rastline. Z dušikom obenem zemljo pognojimo. Na en ha vzamemo okoli 200 kg neoljenega apnenega dušika. Trosimo ga, ko ima plevel štiri liste, čez teden dni pa trošenje ponovimo. Učinek bo samo tedaj, če so rastline od rose ali dežja mokre — torej moramo trositi v zgodnjih jutranjih urah ali pa po dežju. Gorčico in ostali plevel iz rodline križanic uničimo tudi še s 15 do 20%-no raztopino zelene galice. Za en ha potrebujemo okoli 600 litrov škropiva. Poškropiti pa moramo vse gorčične in redkvi-

ne rastline. Zelena galica je cenejša kot neoljen apneni dušik, vendar bo z ozirom na gnojenje bolj ustrezalo zatiranje križnic s pomočjo neoljenega apnenega dušika.

Dobro znan plevel je njivski dresen (Flohkraut), ki stori neznanško veliko semena. Uničuje se z okopavanjem in pogosto pletvijo. Plevel se najbolj razpase v juliju in avgustu, zato je takrat plevel najbolj potrebn.

Edina rastlina iz družine sladkih trav, ki človeku pa tudi živalim škoduje, je pijanka, imenovana tudi ometna ljuljka. Njeno zrnje, zmlet z ostalim žitom v moko, povzroča razne obolenosti, kot vrtoglavost, slabost, krče, hromost, bolezni v prebavilih itd. Pijanko zatiramo s pletvijo in čiščenjem semenja pred setvijo.

Po zanemarjenih njivah je videti v juliju in avgustu belo metlo. Zraste do 120 cm visoko in se nosno dviga v zrak. Posebno ji uga-ja lahka zemlja. Spada v družino lo-bodnic, kot pesa. Uničujemo jo z okopavanjem in pletvijo.

Med okopavinami pa tudi med ajdo se pojavlja v poznem poletju mušič ali muhnič. Rodi zelo veliko semena, ki se hitro osiplje. Seme je podobno prosu.

Razložno latasto razcvetenje dela kostreba, ki ima kakor mušič proso podobno seme, dozori pa julija in avgusta. Uga-ja ji peščena zemlja. Mušič in kostrebo moramo izruvati prej, preden seme dozori.

V zadnjih letih se je v slovenske kraje priklatil iz Amerike morda najhujši semenski plevel — ameriški rogovilček. Kmetovalcem že ponekod dela hude preglavice. Zgosti se tako, da zamori vsako rast. Kjer se naseli, ga moramo poruvati brez odlašanja, drugače se bo v najkrajšem času tako razširil, da bo vsako zatiranje brezuspešno.

Opisane plevelne rastline so zelo trdovratne in zelo škodljive, zato jih je treba zatirati s posebno pozornostjo. Poleg pogostega odkopavanja in pletve, s katerimi preprečimo, da bi plevel napravil seme, moramo posebno paziti na to, da tisti plevel, ki kljub vsemu zatiranju še napravi seme, ne pride z njive na gnojišče, od koder ima najkrajšo pot spet na njivo. Ne uporabljamo plevela za živinsko krmo — saj ga živina večinoma niti ne mara žreti — kajti njegovo seme se v živalskih prebavilih po večini ne uniči in pride z blatom na gnojišče in odtod spet na njivo. Pri takem ravnanju ostane vsa naša borba s plevelom brezuspešna.

Izredna konjunktura za volno

Volna — važen predmet na svetovnem trgu — se je začetkom septembra, ko v Avstraliji običajno prične sezono dražbe za volno, podražila za 40%. Teden dni na vrh so v Južni Afriki poskočile cene za 50%.

Povod za to je bil do neke mere spopad na Koreji, poleg tega pa tudi dejstvo, da so ogromne rezerve volne, ki so jih imeli zavezniki iz zadnje vojne (okoli 150.000 vagonov), pošle. Na podražitev volne vplivajo tudi podražitev ovčjereje, večja potrošnja volne in nazadovanje števila ovc predvsem v ZDA. Strokovnjaki računajo, da bo konjunktura za volno trajala še najmanj dve leti, kakor tudi, da bodo cene volne še naprej naraščale.

Zaključek lega je, da imajo gorški kmetje še izglede na dohodke iz ovčjereje in da tudi tam, kjer smo držali ovce za kritje domačih potreb po volni, kaže držati ovce še naprej.

Posojila k nabavi kmetijskih strojev

Deželna kmetijska zbornica je objavila, da zaenkrat k nabavi kmetijskih strojev ne dodeljuje nobenih subvencij, **da pa daje k nabavi vseh vrst kmetijskih strojev posojila v višini 50% nabavne cene.** Prošnje je treba vložiti pri Okrajnih kmečkih zbornicah.

Prošnje za subvencije, ki so bile vložene pred 15. oktobrom t. l., bodo upoštevane.

kazal se je čoln, s katerim sta se Goljat in Sibe vračala iz kamnoloma.

Mahala sta z nečim, kričala sta.

Hitro sta veslala. Kmalu ju je bilo mogoče tudi slišati:

— V vas! V vas!

Ljudje so se spogledali.

— Da se ni v vasi pripetila kaka nesreča? Mogoče gori? Iz kamnoloma se vidi v vas.

— Bog pomagaj! In mamka Božja! — so se vznemirile ženske.

— Goljat, kaj je? Kaj je?

Čoln je že pristajal.

— Hitro v vas. Nevihta se približuje.

— Kakšna nevihta, burkež!

— Od tu se še ne vidi, toda onstran preliva je vse črno. Nagloma se približuje čez morje. Naravnost proti nam... Preje bo v vasi kakor mi.

Dosti jih je bilo, ki so zmajevali z glavami in niso verjeli. Drugi pa so dejali:

— Saj so tudi mornarji povedali isto. Nekaj mora že biti.

— Poslušajte! — je zopet zaklical Goljat.

Morje, ki je bilo do tega trenutka mirno ko olje, je zavalovilo in začelo komaj opazno udarjati ob čeri obrežja.

— Bo. Vreme se bo spremenilo.

Ena izmed stark pa je zakričala:

— Poglejte Svetnico. Zopet se ji blede. Vselej jo prime pred dežjem.

In novo upanje je zraslo v ljudeh. Bog reveže ne zapusti. Nevihta je tu, dovolj bo nebeške vode zanje, pa tudi za trte. Še pred dnevom bo vse dobro. Nebo se jih je usmilo.

Domov! Domov!

Vsi so skočili, da bi odvezali živino in jo odgnali.

In res, še preden so se dobro premaknili, so se prikazali v somraku nad vzhodom v zaliv najvišje pod nebo moleči robovi temnih, gostih oblakov, v drago pa je dehnal prvi dih vetra in se podvival proti vasem.

— Hvala ti, Bog! Hvala ti, Mati Božja!

— Te Deum laudamus! — se je zaslajal globoki Prerokov glas.

In vse je pohitelo proti vasi.

Dolga, siva procesija živali in ljudi je stopala mimo naše hiše ko večerni strahovi, spotoma pa so prepevali cerkveno pesem. Vedno tiše se je slišalo petje utrujenih glasov, brezbarvnih in brez pravega zvoka, spremljali pa so ga zamolkli, preteži klici starega berača in visoki vrisk in smeh svetnice Livije.

Mati je prižgala svečo na mizi, mi pa smo ostali pri vodnjaku. Globoko smo vdihavali vetrič, ki nas je hladil, gledali smo v nebo, ki se je bolj mražilo in se naglo preprezalo z vedno bolj črnimi oblaki.

V hišo smo stopili šele takrat, ko je petje kmetov zamrlo nekje v da-

ljavi in je v našem mrtvem pristanu zopet zavladal nam tako dobro znani molk.

Oče je hodil sem in tja po sobi, vsak čas kukal skozi okno, pogledoval na barometer.

— Čemu zopet gledaš tistega goljufa? Kaj še dvomiš? Sedi — mu je rekla mati. — Saj si se danes dovolj namučil s tistimi divjaki. No, si videl, kakšni so?...

— Beži no. Vse to ni nič. Ubogi, revni ljudje so!... Pa moj barometer! Ko da je postal večji poštenjak... Slišiš. Okno ropoče v sobi. Dobro bi bilo zapreti; toda pošteno. Stari Prerok nam je obljubil pravo povodenj. Tudi potrebna nam je.

Bolehni mož s plečasto glavo in belo brado ni nič več kašljal, hodil je zravn, bil je videti mnogo mlajši. Dlani je začel tretji drugo ob drugo; name se je oziral s svetlimi, nasmejanimi očmi.

Mati je opazila njegov pogled, pa se je tudi sama ozrla name z očmi, ki so bile še veselejše kakor njegove.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsgürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.